

Portada

Llibreters, amenaça de ruïna

La cooperativa Abacus fa descomptes de fins al 15% en llibres, mentre que els llibreters no poden superar el 5%. Els primers s'emparen en la llei catalana de cooperatives, i els segons compleixen la llei espanyola del llibre. A Catalunya, el Gremi de Llibreters, davant l'evidència que el seu ofici agonitza, està disposat a cremar la darrera carta que els queda: intentar que el Parlament modifiqui la llei de cooperatives perquè se sotmeti al compliment de la llei del llibre. Una missió complicada.

El descompte que compta massa

La diferència entre la literatura i la indústria literària és que la primera es mou entre lletres i la segona entre números" (*Pandora al Congo*, 2006, Albert Sánchez Pinol). En aquesta reflexió es concentra, a parer dels llibreters, l'essència del conflicte obert, des de fa molts anys, entre ells i Abacus, que ha revifat amb el descompte de 4,5 euros que la cooperativa ha fet en la venda del sisè títol de Harry Potter en llengua catalana. "Històricament, els llibreters no hem fet gaire soroll, fins que hem vist que les llibreries s'estan morint una darrere l'altra. Si tens una Abacus i una llibreria molt a prop, el que fa tot-hom, com és lògic, és anar allà on és més barat, perquè el llibre és exactament el mateix. I quan ens queixem, sembla que els llibreters volem encarir el llibre, quan el que volem és sobreviure", admet Imma Bellafont, presidenta del Gremi de Llibreters de Catalunya. D'altra banda, el Gremi de Llibreters ha decidit fer una treva de dos mesos al boicot que fan a les editorials Empúries i Salamandra, que publiquen els llibres de Harry Potter.

Qüestió de lleis. Per què el mateix llibre costa en una llibreria 15 euros i Abacus el ven a 12,75? El motiu és legal. Mentre que una llibreria, considerada un negoci empresarial, ha de complir la llei del llibre, que estableix un preu fix per a la venda de llibres i prohibeix descomptes superiors al 5% —excepte en llibres de text, en què el PP va fer una llei que deixava el des-

compte lliure—, Abacus es regeix per la llei catalana de cooperatives, que permet descomptes per als cooperativistes, sense especificar enlloc que el llibre és una excepció protegida.

L'article 101 de la llei catalana de cooperatives estableix: que les cooperatives de consumidors i usuaris tenen la condició de majoristes i poden vendre al detall com a minoristes. Els lliuraments de béns i la prestació de serveis als socis de la cooperativa no tenen la condició de vendes, ja que es tracta de consumidors agrupats que els han adquirit conjuntament.

D'altra banda, l'article 33 de la llei del règim especial per a la promoció, producció i difusió del llibre estableix que el preu de venda al detall de llibres al públic es realitzarà a preu fix, que figurarà imprès en cada exemplar. S'exceptuen d'aquesta obligació els llibres de bibliòfil, artístics o anàlegs. Es determinaran els descomptes o bonificacions que puguin aplicar-se amb motiu del Dia del llibre, fires nacionals, congressos o exposicions. Una modificació d'aquesta llei marca el 5% com a llindar dels descomptes sobre el preu fix fora d'aquests esdeveniments.

Les experiències europees. Centenars de llibreries i d'editorials tanca- des, concentració de les vendes en uns pocs hipermercats de l'oci, pujada general de preus per cobrir els descomptes dels *best-sellers*, empobriment del fons de les llibreries supervivents, catàlegs editorials retallats... Aquestes són algunes de les conseqüències que

ha tingut a la Gran Bretanya el fet de deixar el preu lliure per al llibre. Una situació que també es va viure a França, on finalment es va tornar a la política del preu fix. A Alemanya no regeix cap llei del llibre, però en canvi, regna

La cooperativa Abacus ha centrat una bona part de les crítiques del Gremi de Llibreters.

la pau entre llibreters i editors. El motiu és un acord entre tots dos sobre preu fix, sense que cap llei que ho marqui. La proposta va ser presentada al Parlament alemany, que els va donar el vistiplau. L'acord és tan ferm que, quan es va implantar a Berlín un Fnac, que feia el 5% de descompte, va haver de tancar de seguida perquè automàticament els editors van deixar de servir-los llibres.

La llei empara Abacus. Cal deixar clar que, malgrat que la cooperativa no compleixi la llei espanyola del llibre, en la seva activitat no comet cap il·legalitat, ja que la llei catalana de cooperatives autoritza, de manera genèrica, els descomptes. El problema és que aquesta llei no té una excepció que aclareixi que el llibre gaudeix de protecció especial. Miquel Àngel Oliva, director general d'Abacus, recorda que els jutges han permès a la cooperativa continuar amb la seva política de descomptes, i defensa el model Abacus

com a genuí, basat en la selecció de llibres sota criteris literaris, educatius i d'aposta pel català.

La Confederació de Comerç de Catalunya, la Confederació espanyola i el Gremi de Llibreters coincideixen a acceptar que Abacus no comet cap il·legalitat, però denuncien una situació de prepotència i d'abús d'aquesta legalitat. "Per fer els descomptes els dona cobertura la llei catalana, però es transgredeixen les finalitats de les cooperatives. L'activitat d'Abacus s'ha d'ajustar a la llei de cooperatives, on els socis tenen unes obligacions i uns drets fixats. Quina responsabilitat té un cooperativista davant d'una fallida, davant de responsabilitats civils? Quina implicació tenen? Doncs ara mateix, cap", explica Miquel Àngel Fraile, president de la Confederació de Comerç de Catalunya.

SA encoberta. Els advocats consultats pel Gremi de Llibreters de Cata-

lunya i per la Confederació de Comerç coincideixen a considerar que Abacus és una societat anònima encoberta, o el que és el mateix, una pura simulació per obtenir beneficis patrimonials. Els arguments de la Confederació en aquest sentit es basen en el fet que "un grup reduït de promotors s'aprofiten de la situació per incorporar persones que no són socis cooperativistes, sinó clients fidelitzats amb un simple carnet de 6 euros. A més, actuen com a cooperativa en el mercat, no en benefici d'aquests socis cooperativistes, sinó d'una acció comercial pura i dura, en benefici del nucli dur d'aquests cooperativistes, fent la competència deslleial a altres empreses que operen en el mercat en condicions diferents", apunta el representant dels comerciants. Una cooperativa té uns beneficis fiscals i uns avantatges operatius que li donen una capacitat de competitivitat molt més elevada en relació amb una empresa mercantil, que, per exemple, paga l'impost de societats. Llibreters i comerciants també denuncien que els clients no cooperativistes acaben gaudint dels mateixos descomptes, perquè "a l'hora de la veritat, pel que hem pogut saber, a tothom se li fa el mateix preu. De fet, et pots fer soci a l'instant, per 6 euros i per tota la vida", assegura Fraile.

D'altra banda, el nombre tan desmesurat de socis d'Abacus, que supera els 450.000 –a Catalunya, en total, hi ha un milió de socis de cooperatives–, qüestiona la seva condició de cooperativa.

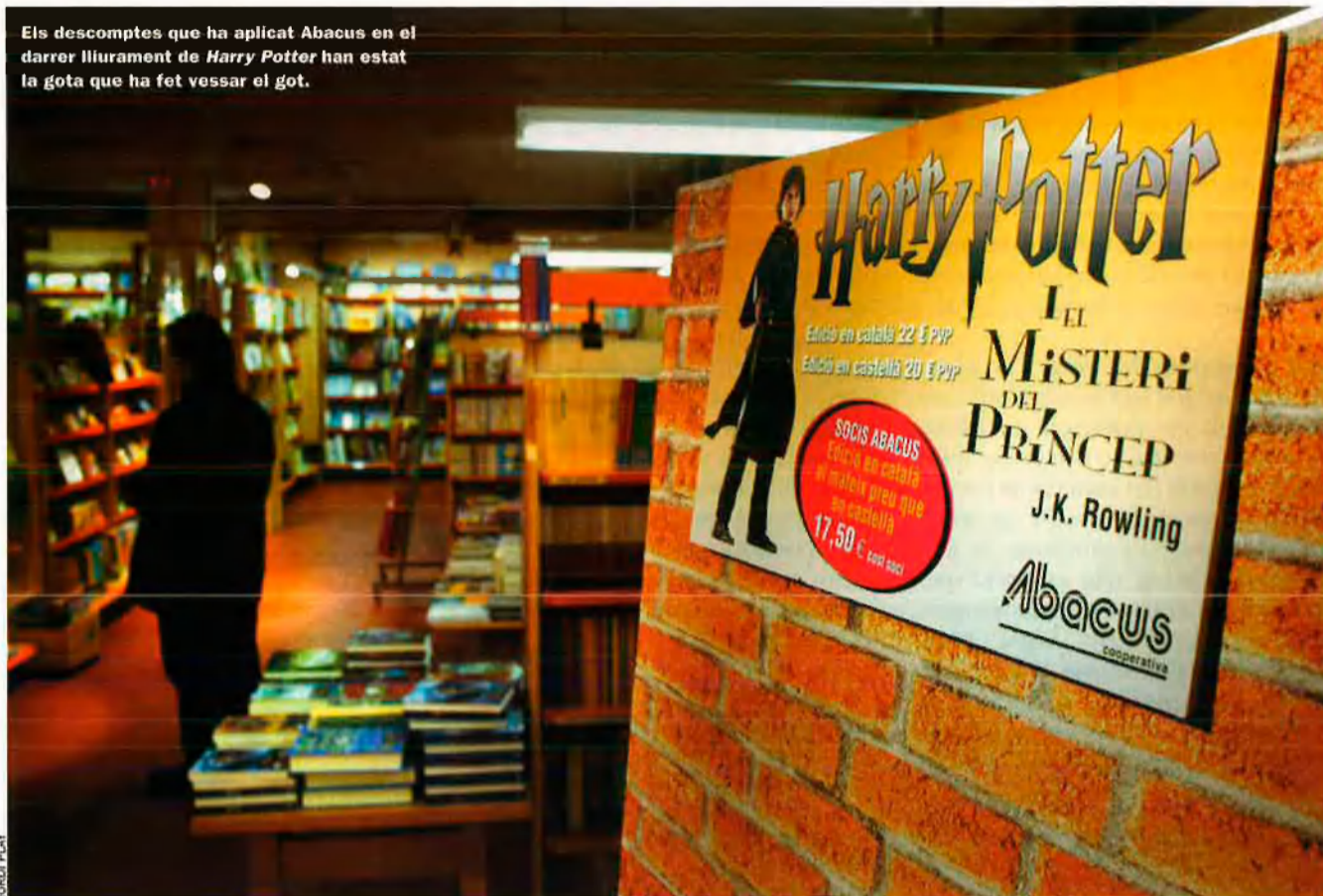
La darrera carta, canviar la llei.

El Gremi de Llibreters de Catalunya i la Confederació de Comerç de Catalunya treballen conjuntament perquè el Parlament de Catalunya modifiqui la llei catalana de cooperatives, de manera que quedi clar què és una cooperativa de consum i en quines condicions pot operar en el mercat. A parer de Miquel Àngel Fraile, només un canvi legislatiu, que estableixi que la llei del llibre està per damunt de la llei de cooperatives, pot solucionar la crisi.

La presidenta del Gremi, Imma Bellafont, ja ha començat una roda de contactes amb els partits catalans per conèixer la seva sensibilitat i disposició per resoldre el conflicte. La primera resposta l'ha donada CiU, sota el mandat de la qual es va fer la llei de co-

Els descomptes que ha aplicat Abacus en el darrer lliurament de *Harry Potter* han estat la gota que ha fet vessar el got.

operatives: "CiU diu que està de part nostra, i que vol fer algunes preguntes al Parlament per veure si hi ha la possibilitat de modificar l'article 101, que és el que causa tots els problemes." Els llibreters també s'han reunit amb ICV-EUiA, que també hi està d'acord i diu que cal una modificació legal. En les properes setmanes hi ha previstes reunions amb la resta de formacions polítiques. Segons Bellafont, "sembla que absolutament tothom ho veu clar, fins i tot els editors, perquè saben molt bé que les editorials catalanes, les petites, en seran les primeres perjudicades, però mullar-se costa, i tothom amaga el cap sota l'ala".

Per altra banda, la mediació de l'Institut Català d'Indústries Culturals (ÍCIC) en el conflicte encara no ha desbloquejat el contenciós. El Gremi de Llibreters no renunciarà de cap manera a fer que Abacus compleixi la llei del llibre, o sigui, que apliqui el preu fix, mentre que la cooperativa insisteix en la seva voluntat "d'afrontar la crisi de manera conjunta, entre llibreters tradicionals, llibreters cooperatius i edi-

tors", però sense fer referència a la supressió dels descomptes als llibres. En un comunicat, Abacus denuncia que responsabilitzar la cooperativa de la crisi del sector i del tancament de llibreries "és parcial i incorrecte, a més, posa traves a l'hora d'afrontar els problemes reals del sector".

De fet, els llibreters creuen que els pactes amb Abacus serien paper mullat, perquè en qualsevol moment els pot incomplir. "Tenim problemes amb els pactes amb l'ICIC, perquè tot serà un pedaç, no hi haurà final de la història si no es modifica la llei, no ens podem refiar d'Abacus, ja hem vist que actua amb prepotència i sense escrúpols. Per altra banda, la Generalitat i Abacus tenen interessos molt comuns."

Aquestes paraules les ratifica Fraile, que considera que fer moure la classe política no serà gens fàcil, i menys encara quan, "a més d'actuar amb gran prepotència en el mercat, té una relació amb l'administració catalana excessivament privilegiada. Potser caldria analitzar a fons les vinculacions

polítiques d'alguns dels dirigents d'Abacus".

Rosa Sensat - Abacus - PSC. Els orígens d'Abacus cooperativa estan estretament vinculats a l'Associació de Mestres Rosa Sensat i als Moviments de Renovació Pedagògica a Catalunya. La cooperativa es va fundar l'any 1968 com a cooperativa de consumidors per autoproveir-se del material educatiu en les millors condicions possibles de qualitat i preu. Rosa Sensat sempre ha tingut una estreta vinculació amb el PSC, de fet, diversos càrrecs de l'associació han tingut o tenen responsabilitats públiques. És el cas, per exemple, de Maria Assumpta Baig, diputada i senadora, o de l'exdiputada i actual presidenta del consell escolar de l'Estat, Marta Mata. Per altra banda, el web del PSC publicita els actes organitzats per Rosa Sensat i també qualsevol informació generada per Abacus. Però, sens dubte, una relació directa entre Abacus cooperativa i el PSC la trobem en l'actual secretari general d'Economia Social, Cooperatives i Autoempresa de la

Amb l'alè d'Abacus al clatell

La llibreria Babel de Castelló de la Plana ha conviscut els darrers dotze anys de la seva existència amb Abacus, no pas per un acord entre llibreria i cooperativa, com ha succeït a Catalunya amb Robafabes, per exemple, sinó perquè aquest establiment, casualitat o no, li ha anat al darrere quan Babel s'ha traslladat. La història comença el 1992, quan Babel s'instal·la en una part d'un local ampli. L'altra queda buida, fins que el 1993 és ocupat per Abacus. Quatre anys més tard, la llibreria Babel decideix traslladar-se al carrer Guitarrista Tàrraga, dins de la mateixa ciutat, per ampliar les seves instal·lacions. A 100 metres, apareix Abacus. "No puc assegurar que Abacus ens persegueix expressament, però si analitzem alguns casos de Catalunya, en què aquesta cooperativa busca l'aixopluc de llibreries i s'hi instal·la molt a prop, doncs pense que és massa casualitat", assegura Pere Duch, propietari de la llibreria Babel. Duch, però, admet que de moment Abacus no el perjudica especialment, perquè la seva implantació al Pa-

La llibreria Babel, de Castelló.

ís Valencià és molt fluixa, i ofereix molt pocs títols generals, i la seva política més agressiva la fa amb llibres infantils: "fa mal perquè fa descomptes il·legals, però per sort, la nostra situació no és tan dolenta com a Catalunya", comenta Duch, que destaca que fins fa poc més d'un any, Abacus no feia descomptes, i que quan els llibreters se n'han adonat, han posat el cas a mans de serveis jurídics.

Generalitat de Catalunya, Santiago Esteban. Esteban, responsable de la sectorial d'Economia Social del PSC, va ocupar aquest càrrec públic el gener del 2004. Fins poc abans era gerent d'Abacus.

País Valencià, incertesa legal.

Pel que fa al País Valencià, la presència d'Abacus es limita a dos establiments, un a la ciutat de València i l'altre a Castelló de la Plana. Els dos establiments ofereixen els mateixos descomptes que es poden trobar a Abacus de Catalunya, és a dir, fins al 15% en llibres. El sistema de funcionament és el mateix, tothom pot comprar en aquests establiments, i els que presenten el carnet de soci gaudeixen de reduccions de preus importants. En el cas valencià, igual com a Catalunya, els llibreters veuen amb preocupació el seu futur, i consideren que Abacus no juga net. El sector té el suport de la Confederació Espanyola de Comerç, que actualment està fent consultes als seus serveis jurídics per saber si els descomptes aplicats en llibres són

legals o no, és a dir, si s'emparen en la llei de cooperatives del País Valencià o simplement vulneren la llei espanyola del llibre. En l'apartat de drets del soci cooperativista (article 25, març del 2003), s'estableix que el "soci té dret a rebre la part corresponent de l'excedent de l'exercici repartible —s'entén que l'extorn es fa efectiu a final d'any, i no amb descompte automàtic— en proporció a l'ús que hagi fet dels serveis cooperatius, que se li acreditarà en la forma en què acordi l'assemblea general". Sobre aquest text s'ha de determinar si els descomptes són legals o no.

Madrid i Euskadi, el 5%. La cooperativa Abacus va arribar a un acord amb una altra empresa per operar al mercat madrileny. Sota el nom d'Abacus Iberia, SA, amb domicili social a Barcelona, es gestiona Abac, un establiment que ofereix els mateixos productes que Abacus a Catalunya però sense socis ni descomptes extra. L'establiment està ubicat en un centre comercial als afores de la capital espa-

nyola. Tal com explica una treballadora del local, "aquí està prohibit, només fem el descompte del 5% en els llibres. El carnet de soci de les botigues de Catalunya no és vàlid, perquè aquest establiment no és una cooperativa. Però oferim una targeta client, i cada sis compres, l'ordinador fa un descompte, que varia segons els productes que hagi comprat".

El mateix cas es produeix a Euskadi, on un conveni entre les cooperatives Abacus i Eroski permet la gestió, amb participació del 50%, d'un altre centre com el de Madrid en una superfície comercial de Vitòria, també sota la marca Abac. Així, en els establiments Abac no es fa cap descompte superior al 5% en llibres, i tampoc no es funciona amb carnet de soci.

La guerra entre llibreters i Abac continua oberta, però mentre que els primers contempen la ruïna dels seus negocis, la cooperativa continua la seva expansió als Països Catalans i a Espanya.

Gemma Aguilera